

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH OCENY I OCENY SKUTKÓW PROWADZONYCH JEDNOCZEŚNIE

TYTUŁ INICJATYWY	Niebezpieczne chemikalia – zakaz produkcji z przeznaczeniem na wywóz chemikaliów zakazanych w Unii Europejskiej
WIODĄCA I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ DG	ENV.B2
PRAWDOPODOBNY RODZAJ INICJATYWY	Inicjatywa ustawodawcza
ORIENTACYJNY HARMONOGRAM	IV kwartał 2023 r.
INFORMACJE DODATKOWE	https://environment.ec.europa.eu/strategy/chemicals-strategy_pl

A. Kontekst polityczny, ocena, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

Kontekst polityczny

Przyjęta 14 października 2020 r. [strategia w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności](#) jest kluczowym działaniem w ramach Europejskiego Zielonego Ładu i dążenia do nietoksycznego środowiska. Celem strategii jest ochrona ludzi i środowiska przed niebezpiecznymi chemikaliami oraz zachęcanie do innowacji w celu opracowania bezpiecznych i zrównoważonych alternatyw w UE i na świecie. Zgodnie ze strategią w zakresie chemikaliów¹ inicjatywa ta ma na celu zapewnienie większej spójności między polityką wewnętrzną i zewnętrzną, a tym samym poprawę międzynarodowej pozycji UE, wzmocnienie wiarygodności naszych wartości i działań oraz, co najważniejsze, poprawę ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska na świecie.

Inicjatywa jest powiązana z kilkoma rozporządzeniami UE, które odgrywają zasadniczą rolę w podejmowaniu decyzji, czy chemikalia uznaje się za zakazane lub surowo ograniczone, w szczególności w kontekście [rozporządzenia PIC](#). Obejmują one:

- **Rozporządzenie REACH** ([rozporządzenie nr 1907/2006](#) w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów)
- **Rozporządzenie PIC** ([rozporządzenie nr 649/2012](#) dotyczące wywozu i przywozu niebezpiecznych chemikaliów)
- **Rozporządzenie w sprawie środków ochrony roślin** ([rozporządzenie nr 1107/2009](#) dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin)
- **Rozporządzenie w sprawie produktów biobójczych** ([rozporządzenie nr 528/2012](#) w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych).

Ocena

Międzynarodowy handel niebezpiecznymi chemikaliami jest regulowany przez [konwencję rotterdamską ONZ w sprawie procedury zgody po uprzednim poinformowaniu](#) (PIC) w międzynarodowym handlu niektórymi niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i pestycydami.

UE i wszystkie jej państwa członkowskie są stronami konwencji, która obecnie liczy 165 stron.

¹ Zob. sekcja 2.5.2 strategii w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności.

Unijne rozporządzenie PIC wdraża konwencję rotterdamską i jest zgodne z jej podstawowymi elementami:

- wymóg powiadomienia o wywozie;
- procedura PIC, która opiera się na zasadzie, zgodnie z którą to do państw przywozu należy decyzja o wyrażeniu zgody na przywóz niektórych chemikaliów (w tym pestycydów) oraz że państwa wywozu muszą przestrzegać tych decyzji.

Ponieważ przegląd rozporządzenia PIC jest uznawany za jeden z możliwych środków (zob. poniżej) w ramach niniejszej inicjatywy, konieczne jest przeprowadzenie ukierunkowanej oceny niektórych wymogów zawartych w rozporządzeniu PIC od czasu jego wejścia w życie w 2012 r.

Ocena ta dostarczy informacji na temat tego, czy obecne przepisy nadal spełniają cele rozporządzenia PIC i w jakich przypadkach konieczne mogą być usprawnienia obecnego systemu w celu zwiększenia wydajności i skuteczności.

Rozporządzenie będzie również oceniane pod kątem kryteriów adekwatności, spójności i „unijnej wartości dodanej” (wartości dodatkowej w stosunku do wartości, która zostałaby wytworzona przez państwa UE działające samodzielnie). Wyniki zostaną uwzględnione w planowanej równoległej ocenie i ocenie skutków.

Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa

Zgodnie z prawem UE chemikalia są regulowane na różne sposoby, aby zapewnić wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Konkretne podejście regulacyjne zależy od kontekstu: chemikalia mogą być zakazane (nie dopuszczone do stosowania w UE):

- ponieważ nie spełniły wymogów regulacyjnych w zakresie zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt lub ochrony środowiska;
- ponieważ w UE nie złożono wniosku o zatwierdzenie, lub
- ponieważ podmiot wycofał swój wniosek przed podjęciem decyzji przez władze.

W innych przypadkach produkcja i wszystkie (lub tylko konkretne) zastosowania chemikaliów są wyraźnie ograniczone ze względów bezpieczeństwa.

Ogólny unijny system regulacji chemikaliów stanowi kompleksowy system prawny oparty na najlepszej dostępnej wiedzy naukowej. Zapewnia wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska. W większości przypadków przepisy dotyczą jednak wyłącznie wprowadzania chemikaliów do obrotu i ich stosowania w UE, zatem dozwolona jest produkcja chemikaliów, które nie są dopuszczone do stosowania w UE, i ich wywóz poza UE.

W wielu przypadkach te same kwestie, które uzasadniają ograniczenie lub brak zezwolenia w UE miałyby taki sam negatywny wpływ na zdrowie ludzkie lub środowisko w innych krajach. Ponadto niekorzystny wpływ na środowisko i zdrowie może być globalny, na przykład w przypadku substancji TZO (trwałych zanieczyszczeń organicznych).

W strategii w zakresie chemikaliów dąży się do stworzenia środowiska wolnego od toksyn, w którym chemikalia są produkowane i wykorzystywane w sposób podnoszący do maksimum ich wkład w społeczeństwo, w tym w realizację transformacji ekologicznej i cyfrowej, przy jednoczesnym nieszkodzeniu planecie oraz obecnym i przyszłym pokoleniom.

UE nie jest w stanie osiągnąć tych celów, jeżeli nie zostaną podjęte działania mające na celu rozwiązanie problemu produkcji niebezpiecznych chemikaliów, które nie są dopuszczone do stosowania w UE, ale nadal mogą być produkowane, a następnie wywożone.

Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)

Inicjatywa dotyczy obszaru, w którym UE ma „kompetencje dzielone”, zgodnie z art. 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ponieważ dotyczy on zdrowia, bezpieczeństwa, ochrony środowiska i ochrony konsumentów.

„Kompetencje dzielone” oznaczają, że zarówno UE, jak i jej państwa członkowskie mogą przyjmować prawnie wiążące akty w danej dziedzinie. Państwa członkowskie mogą jednak to zrobić tylko wtedy, gdy UE nie skorzystała z przysługującego jej prawa lub wyraźnie zaprzestała z niego korzystać.

Całkowita ilość wywożonych chemikaliów, które podlegają rozporządzeniu PIC (niekoniecznie zakazanych w UE), wyniosła w 2020 r. około 667 000 ton (jak zgłosiły państwa członkowskie UE).

Działania na szczeblu UE są niezbędne do zwiększenia ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska na całym świecie.

Ponadto inicjatywa ta jest wdrażana w kontekście strategii w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności, która promuje bezpieczne i zrównoważone zarządzanie chemikaliami na całym świecie.

Niektóre państwa członkowskie przyjęły już przepisy krajowe ograniczające wywóz niektórych niebezpiecznych chemikaliów. Jednak zajęcie się środkami na szczeblu UE jest bardziej wydajne i skuteczne oraz przyczynia się do integralności unijnej polityki ochrony środowiska i jednolitego rynku.

B. Główne cele i warianty strategiczne

Celem inicjatyw jest zwiększenie ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska na całym świecie oraz stosowanie jednolitych środków we wszystkich krajach UE.

W ocenie skutków rozważone zostaną środki nieregulacyjne i regulacyjne w porównaniu ze scenariuszem odniesienia. Analiza ta pozwoli określić najbardziej prawdopodobną odpowiedź różnych stron na warianty oraz określić ilościowo koszty i korzyści ewentualnych zmian w co najmniej jednym akcie prawnym UE regulującym chemikalia w porównaniu z obecnym wdrażaniem. Komisja przeanalizuje również wpływ na unijne przepisy, procedury i systemy celne.

Środki, które zostaną przeanalizowane w ramach poszczególnych wariantów, mogłyby obejmować na przykład:

- Zwiększenie ilości informacji udostępnianych państwom spoza UE na podstawie rozporządzenia PIC, aby umożliwić im lepsze reagowanie na zagrożenia określone w prawie UE poprzez ograniczenie lub zakaz stosowania przedmiotowych chemikaliów w taki sam sposób jak w UE.
- Przegląd obecnych wymogów dotyczących wywozu na mocy rozporządzenia PIC w celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony przed niepożądanym przywozem niebezpiecznych chemikaliów, które są zakazane w UE.
- Wprowadzenie zakazu produkcji niebezpiecznych chemikaliów, które nie są zatwierdzone lub są objęte zakazem wprowadzania do obrotu lub stosowania w UE.
- Przyjęcie podejścia łączącego powyższe warianty.

Opisane cele i warianty strategiczne mają charakter wstępny i będą ewoluować w trakcie oceny skutków.

C. Prawdopodobne skutki

Inicjatywa ta wzmocni wiarygodność UE na szczeblu międzynarodowym.

Niebezpieczne chemikalia, które są zakazane w UE ze względu na ich niebezpieczne właściwości lub

niedopuszczalne ryzyko dla zdrowia ludzkiego lub środowiska, są nadal produkowane w UE, a następnie wywożone do krajów spoza UE. Chemikalia te mogą jednak potencjalnie powodować takie same obawy dotyczące ryzyka dla zdrowia ludzkiego i środowiska, niezależnie od tego, gdzie są stosowane.

UE, zgodnie ze swoimi celami polityki ochrony środowiska, nie chce, aby produkty wytwarzane w UE przyczyniały się do takich szkód.

Inicjatywa ta może również przyczynić się do poprawy ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska w UE poprzez zapobieganie stosowaniu w państwach trzecich substancji chemicznych o właściwościach trwałych i mobilnych, które mogą mieć skutki transgraniczne.

Oczekuje się, że bezpośrednie skutki gospodarcze odczują przedsiębiorstwa z UE, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa, które obecnie wywożą niebezpieczne chemikalia zakazane na szczeblu UE, ponieważ przedsiębiorstwa te nie będą już mogły produkować/wywozić swoich produktów. Spowoduje to utratę sprzedaży i udziału w rynku oraz ewentualne przeniesienie produkcji poza UE.

W perspektywie długoterminowej oczekuje się jednak, że zmiana ta zwiększy wiarygodność produktów UE pod względem bezpieczeństwa i jakości, a tym samym ich wizerunku na rynku światowym.

Inicjatywa jest zgodna z art. 31, 35 i 37 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, które wymagają, aby polityka UE zapewniała zdrowe i bezpieczne warunki pracy, wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska oraz poprawę jakości środowiska.

Inicjatywa ta jest ściśle powiązana z celami zrównoważonego rozwoju, w szczególności z celem 3 („Dobre zdrowie i jakość życia”), celem 6 („Czysta woda i warunki sanitarne”) oraz celem 12 („Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja”).

D. Instrumenty lepszego stanowienia prawa

Ocena skutków i ocena

Ewaluacja i ocena skutków będą przeprowadzane w okresie od marca 2023 r. do października 2023 r.

Ewaluacja zapewni ukierunkowaną ocenę skuteczności, wydajności, spójności, adekwatności i unijnej wartości dodanej rozporządzenia PIC.

Celem oceny skutków jest określenie i ocena, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym, jakie skutki (pozytywne i negatywne) mogą mieć różne warianty pod względem lepszej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska, a także kosztów gospodarczych, wpływu na jednolity rynek i skutków społecznych – w tym, w miarę możliwości, skutków w państwach spoza UE i skutków dla organów celnych.

Strategia konsultacji

Planowane są konsultacje w celu zebrania danych, aby wesprzeć ukierunkowaną ocenę rozporządzenia PIC oraz dostarczyć informacje na potrzeby procesu oceny skutków. Będą one stanowić uzupełnienie innych informacji zebranych podczas opracowywania strategii w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności.

Celem konsultacji jest uzyskanie informacji zwrotnych od społeczeństwa poprzez:

1. Niniejsze zaproszenie do zgłaszania uwag i internetowe konsultacje publiczne we wszystkich 24 językach UE, które będą otwarte przez 12 tygodni.
2. Istniejące grupy ekspertów Komisji w ramach głównych przepisów UE w zakresie chemikaliów, których dotyczy inicjatywa (tj. REACH, PIC, produkty biobójcze).
3. Co najmniej jeden warsztat z zainteresowanymi stronami.

Sprawozdanie podsumowujące z internetowych konsultacji publicznych zostanie opublikowane po ich zamknięciu na portalu „[Wyraź swoją opinię](#)”. Przygotowane zostanie również sprawozdanie zbiorcze zawierające podsumowanie i analizę wszystkich wyników konsultacji, które zostanie włączone do oceny skutków.

Powody prowadzenia konsultacji

Celem konsultacji jest uzyskanie opinii różnych zainteresowanych stron i obywateli na temat zobowiązania strategii w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności (przyjętej 14 października 2020 r.) do wprowadzenia zakazu produkcji z przeznaczeniem na wywóz niebezpiecznych chemikaliów zakazanych w UE.

Grupa docelowa

Chcielibyśmy poznać opinie zainteresowanych stron, w tym obywateli, naukowców, przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, przemysłu, stowarzyszeń i organizacji branżowych, organizacji rządowych i pozarządowych (międzynarodowych, europejskich, krajowych i lokalnych), grup pracodawców, związków zawodowych i podmiotów społecznych.